# Digitales Brandenburg

**hosted by Universitätsbibliothek Potsdam**


## Sēfer Tôrat Kōhănîm

**Ḳaro, Yosef**
**ויסוי ,וראק**

**Fîordâ [Fürth], 451-452 [1690/91-1691/1692]**

רגה יסכנו רקפה תוכלה


urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11660

Visual Library

שרשן שבגבר גדול מהפסדת שלנים ונשים אין מדרך הפנני׳ להתרשל משפת הגבר אלא מלא מכל מ׳ וכתבו׳ שמים ספרים אין
בפסיגה יכול לשום בשוב אבל שפת הגבר וגריכין להתרשל משפת הגבר ושוא פילך בכיון כמו שמולכין כתבו׳ :

רעג א בין שהוא רבר מופקר ועומד פי׳ כגון אלו שכתב הפור והמשכר בפמוך פי׳ כ : ב בין שהיו לו בעלים והפקירוהו : ג בין שהיו לו בעלים ופקירוהו : ד בין בשטלטלין בין בקרקעות : ה בין בשטלטלים אבל לא בקרקעות : ו בין בשטלטלים כו׳ : ז בין בשטלטלים כו׳ : ח בין בשטלטלים כו׳ : ט בין בשטלטלים כו׳ : י בין בשטלטלים כו׳ : יא בין בשטלטלים כו׳ : יב בין בשטלטלים כו׳ : יג בין בשטלטלים כו׳ :

# הלכות הפקר ונכסי הגר

## רעג רין הזוכה מן ההפקר והפקר כיצד וכמה ובו י״ח סעיפים :

א כל רבר של הפקר כל הקודם בו זכה [א] בין שהוא רבר מופקר ועומד [ב] בין שהיו לו בעלים והפקירוהו :

ב [ב] (פור פ״ג בפס פרמ״ס ופוא בפ״ב דבדרים) ההפקר אע״פ [ג] שאינו נדר הרי הוא כמו נדר [ד] שאסור לחזור בו :

ג ומה הוא ההפקר שיאמר אדם נכסים אלו הפקר לכל [ה] בין במטלטלין בין בקרקעות [ו]

ד כיצד רין ההפקר כל הקודם וזכה בו קנהו לעצמו ונעשה שלו ואפילו זה שהפקיר רינו בו כרין כל אם קדם וזכה בו קנהו :

ה [ז] (ג׳ ומב״ם פס) המפקיר לעניים אבל לא לעשירים [ח] אינו הפקר עד שיפקיר לכל [ט] כשמיט׳

ו [ט] (פס) המפקיר עבריו [י] הגדולים קנו עצמם והקטנים כל הקודם והחזיק בה זכה :

ז [יא] (פס) המפקיר את הקרקע כל הקודם והחזיק בה זכה רין תורה [יב] אפי׳ הפקיר בפני א׳ הרי זה הפקר ונפטר מהמעשרות אבל מד״ס אינו הפקר עד שיפקיר בפני ג׳ כרי שיהיה א׳ זוכה אם רצה והשניהם מעירים :

סנ״ס [יג] (פור פ״ח בפס פרמ״ס) ויש אומרים דאפילו כינו לבין עצמו הוי הפקר :

ח האומר הרי זה הפקר וזה [יד] הרי השני ספק הפקר ואם אמר וזה כמו זה או שאמר וגם זה הרי התפיס השני ויהיה הפק׳ ודאי :

ט [טו] (לשון רמב״ם פס) המפקי׳ את שדחו ולא זכה בה אדם [יג] כל ג׳ ימים יכול לחזו׳ בו אחר ג׳ימים א״י לחזו׳ בו אא״כ קדם וזכה בה הרי הוא כזוכה מהפק׳ בין הוא בין אחר :

יוד [טו] (ג׳ ומב״ם פס) האומ׳ שדה זו מופקר׳ [יד] ליום א׳ לחרש א׳ לשנה אחת לשבוע א׳ עד שלא זכה בה הוא או אחר יכול לחזו׳ בו ומשוזכה בה בין הוא בין אחר א״י לחזו׳ בו :

יא דבר המופק׳ שבא אח׳ ושמרו [טו] והיה סביב בו שלא יטלנו אדם לא זכה [טז] עד שיגביהנו אם הוא טלטל או יחזיק בקרקע כדרך שקונים הלקוחות :

יב [יז] (ג׳ ומב״ם ופ״ח מזכיים) המדברו׳ והימים והנהרות והנחלים כל שבהם הפקר וכל הקודם בהם זכה כגון העצים והעצים והפירות של אילנות של יער וכיוצא בהם :

יג הצר

בו לבפסו אבל בלאו בכי אין אם ספק פליו ומפ״מ נופל אחרו מו״ל דלא יהא הפקר אלא אם כן יפקרנו בפני ג׳ דאל״ה יכול המפקיר לבפור ולומר לא הפקרתים מעולם אמא״כ בג׳ דאמתו שהפקירו דבל אחד מהן שיקדם בפסו יוכה בו ושמים אחרים יעידו שאמתו שהפקירו וכדמשיק המשכר : יא וי״ל דאפילו כינו בו׳ גם בני י״ח ס״ל דמדרבנן בעי ג׳ ומשום שכתבתי ולא קאי אלא אדין תורה אם ס״ל דא״ל להפקירו בפני אחד אלא שהפקירו כינו לבינו בני וכ״מ בשאילו או בהסכיר באחנא הסכיתה בהמה לבותי לעשות בו מלאכה ומבר שיזרוכו לו קודם שבת ולא הזירוכו לו אוי יפקרנה בינו לבין עצמו כדי שלא יעבור על המתן יום שורף וכל בהמתך דבבה״ג אפילו אחר תקנת חז״ל הוה הפקר דאכן שהדי דניחא לבעלים בהפקירם כדי שלא יעבור אלא דלמתן יום בו׳ כ״כ הרא״ם בפרק אין בין המודר ועיין בשור ובדברי המשכר ובשור א״ם סי׳ רמ״ו : יב הרי שני שפק הפקר זו מיקרי יד הפקר ובבה״ג בלדקה ובקדש המאמר ס״ו הקדש הקדש או לדקה וזה אע״פי דאין ידוע אם האחר שאומר עליו וזה ר״ל וזה יהיה בם כן כמו זה או אם דאתו לומר וזה יהיה שני כבר אמרנה קי״ל דהוה הקדש או לדקה וכמ״ם הפור בי״ד ובם המשכר שם בסימן רב״ם ע״ם בגמרא ומשום הכי הפקו בו לקולא דאין מוליאין אותו מחזקת הבעלים : יג כל שלשה ימים הראשונים כו׳ כ״כ הרמב״ם הבלכות נדרים פ״ב והוא מברייתא דבדרים (פוף דף מ״ג) ובתב הרא״ם אם הפעם דיכול לחזור בו אבל ג׳ ימים יכול לחזור בו ולומר אני חוזר בו מחמת שהפקרתי ושוב אין אדם יכול לחזור בו אלבך אפילו קודם שחזר בו אין אם הפקר עליו ואם אבל מחמת בין הוא בין אחר אני חוזר בו מחמת כל זמן שלא בין לחזור בו ולקנותו ומ״מ מאי אהני חז״ל בתקנתם הא עדיין יכול הרמאי להפקירו ולהקדיש בפסו מיד לזכותו אין ההפקר ויהיה פטור אין המשכר וי״ל דבל אלא יכול לחזור בו בדיבורו מיד עד שיעבור בו חזקה נאורה הרמאין ירצה לבפסם אחרים יקריבו נפשם להחזיק בו ואנב אתקנו בן ההפקר קרקע אחוה הרמאין בב״ל תקנו אתי בבל ההפקר שיוכל לחזור תוך ג׳ ימים בל אלא וכה בו הוא או אחר וזהו שמים המשכר וכתב אלא אם בן קדם וזכה בו׳ ועד״ר מ״ם עוד בוה : יד ליום אחד לאדם אחד בו׳ פירוש זה שלא הפקירו הפקר נאור אלא לזמן אפילו לזמן ארוך דהיינו לבחוב (פירש לשמיטה) אפ״ם בין דלא הפקירו אולמית דינו דאפילו לאחר ג׳ ימים אחרים יכול לחזור בו ויהיה כמשמר אפילו קודם שחזר בו וכבל׳ כל זמן שלא זכה בו ובייס נאורה בתורת הפקר הוא אחר וכ״כ הרא״ם ע״פ בגמרא בבדרים (דף מ״ו) מילתא בשעתא ו״ל בין אם אין דרכן אל בני אדם להפקיר לזמן וזה שינה לבך אמרו חז״ל דלא לפי הפקר לאפקועי מחמשר עד אתי לרשות וזכה אבל׳ ומיהו בשזכה בו הוי הפקר אף אל נב דשוה לזמן דילפינן מחמשה דשוה גם בן לא הוה הפקר אלא אחד : טו עד שיגביהנה אם הוא אלא פירוש אם הוא וכיון אבים בה בו׳ דקי״ל הבטה בהפקר לא הוה בזכייה : טו אם הוא אלא פירוש אם הוא אלא אם אמר לבנביה ואם אין יכול לבנביה קנייתו הוא בחשיבה וכמ״ם בשאר לבונו ריש סימן קנ״ם והוא דעת הרמב״ם ואור״ם בתב שם דיש חולקין והוא דעת הטור דאף דאמר לבנביה אם אין דרכו לבנביה בנה בחשיבה ואם הנביה דבר אלין דרכו לבנביה קנה לב״ם ועיין שם וכעור הבתב הדעות עיין שם : יז המדברות והימים בו׳ פירוש אלו בן חוקרין ומומדין מאליהן וכל הקודם לזכות בהן וכה וכמדבר ויש אלמו לא שייך זכייה אלא בחה שבהם וזה שיים וכתב בל שבהן הפקר ומפרש בנון הפשכים והפנים והפירות בו׳ ורצא לומר מבל אלו הוא זוכה מהפקר אל המדבר וכשיש אחרים כתב מה שזוכה מהימים אם בהרות וז״ם הנד דגים מהימים ומהנהרות בו׳ וק״ל :

יח ואם לד שם קנס דכיון דאינו מסתמרת בתוך הסדה לא קנה כבל הסדה : יט פ"ו נזלן דכיבר שלו קנאוסו : כ מתוך שהלודתו של מבירו הייבו כסאין לבן תוך דלאו שם כלי עליו ואפ"ה אסור הוא מדרבנן ליקחנו ממנו : כא אע"פ שאין לו רשות כו' קנס כבר כתב זה ברים סעיף שלפני זה ומשום סיפא אזר וכתבו כאן : כב ואמר זכתה לי שדי כו' כן הוא דברי הרמב"ם הביאם הטור וכתב שלין ז"ל בראה דהייבו דוקא כשיכול ליקחה מתוך הסדה כדפרישית לעיל ואו זכתה לו שדיהו אע"ג דלא אמר כלום עכ"ל • כוונתו

סדין זה דומה לדין הגזל כמניא' בס' רס"ה דשם כתב הטור דאם היה לבי שבור או שעת בקרום אצלו שיכול להגיעו בעודו בתוך שדיהו אזי הוא בבאר בתוכו וקנהו לו שדיהו ואפילו לא אמר תזכה לי שדה שלי ורמב"ם ס"ל דגם שם סדין דבפי אחיר' תזכה לי שדה שלי וכמ"ש הטור שם בשמו אבל מודה להטור דבפיבן שם שיהא הבני שבור או שומר בקרוב לו וכן הוא במשנ' בהדיא שם וכן פתם המחבר שם שם"ד ע"ב וכאן פתם ולא שילוק בזה וס"ם מהו' דבת' המ"ת דרמב"ם ס"ל דשאני הכא כיון דבתפס בהמלוד' המלוד' עשאוהו בלבי שבור דאינו יכול לרוץ (ומפשר דמ"ה לא כתב מור"ם ז"ל כאן אדברי המחבר די"א דלא בפיבן שיאמר זכתה לי שדי כמ"ש בסי' רס"ה מהו' דאיירי כאן בזין יכול להגיע ויותר כ"ל דם"ל לאור"ם דבלבי שבור אפילו יכול להגיעו אי"ל בהרמב"ם דבפיבן שיאמר זכתה לי שדי ודוקא בהפקר דבלי' ושלית ס"ל דקי"ל בהרא"ם דלא בפיבן לאומרו וכ"כ בי' וכמ"ש בסמ"ע שם סימן רס"ה בס"ד ס"ב) ובודאי אם קדם בעל המלודה ולקחו מהמלודה היה שלו אבל עכשיו דקדם בעל השדה קנהו בעל השדה כיון שברם המלודה בשדיהו שלא בראוי ואם פרש המלודה במקום הפקר גם הרמב"ם ס"ל דלקחו מהמלודה הוא גזלן וכמ"ש המחבר בסעיף שלפני זה ועד"ר מ"ש עוד מדברי המ"מ ראייה לזה : כג ואינו בתבאר המהלכת לעיל ס"ר כ"ב בתבאר הטור ובדברי המחבר דבקר המהלכת אינו קונה :

כד עני המנקף פי' שמוחך פירות מתנפי בהילן אם בתו לידו והיינו שתופס ביד ג' בפירי וביד השני מוחך ואחר שתתבו תשיר פירותיה ליפול לארץ ואע"כ מקבלן יחד אזי מוניאין אותו מיד אחר שבא לקחותן ואם אינו תופס בשם בתת בהיתוך אין בהן משום גזל גמור אלא משום דרכי שלום : כה שהפסידין הפשתן ויקחה לו לבעל הפשתן שיעקור הבעלי' מפשתן והעומד על המינר אינו מפסיד לפשתן ואם בבר הוקמו הבעלי' מד שראוי ליטול ממנו זרע לזרוע תו אינו יוכל מפקרקע שיקלקל הפשתן על ידו ולא ניחא תו לבעלי' בשיפקרו' אחרי' : כו ג' מב"ד ממין כו' הוא רובא הקב לאחה שהפאה ו' קנין שהשדה נאסרה ממנו בדאיתא בהלכות כלאים : כז מפקירין ב"ד כל השדה המחבר לעצמו אזיל שבתב בב"י שאינו הפקר עד שהב"ד יבריזו עליו שהוא הפקר אבל מדברי הטור משמע שמעצמו הוא הפקר ועד"ר שם בתבתי בעם לדברי הטור שם"ל שמשמ' שבתרבו עוברי עבירה אלא היו בזהרים בלאים דשדה עשאו הא"ל תקל' זו שבל שדה שיצאה בו ג' מב"ד ממין אחר יהא כל השדה הפקר פ"ם רא"ש לזה :

**רעד** ג וכל הקודם זכה תיכו צריך לחזור וליתן כל הדמים לישראל כפי מה שנתן להבותי ואם יש משפט ירוש בין הבותים אלא קנהו אלא מי שנתן דמים הולבין אחר המשפט ומבוחר בסימן קל"ד ס"ב ע"ם בתה פרטי דינים מזה : ב וכולן בוהנות אף בא"ל ויהושע שתנה בארץ לפי זמנו שהיו ישראל בארץ והתנה אלא יקידו בהן ג' עם שבירו מפני תיקון הפולם וס"ה בא"ל :

ג י"ל דיכול לקוץ בו' ויש חולקין עוד בתב הטור פלוגתא בדבר הדומה לדברים הללו והוא מ"ם ר' יודא שבוא תנאי ב"ד שיוצא אדם את וכלו לר"ה בשעת הולאות וכלים וגוברו בל' יום בדי שיהא ניחוף ברגלי אדם וברגלי בהמה ובתב הרי"ף דלא קי"ל בוותים והרא"ם בתב דקי"ל בוותים ומור"ם לא זבו ובאן ומתך אמ"ם המחבר מעמו לקמן בסימן תי"ד שם שתם ובתב בדבי יודא בזה ובאן בשמים המחבר דברי ר' ישמעאל ומור"ם בתבו ובתב שהולקין עליו ושם לא בתב שיש חולקין עליו ומשך בזה אחר דבדי הרמב"ם דשבק

ג"כ בר' יודא ולא בר' ישמעאל וכמ"ש בד"מ בסימן זה בסמו פ"ם

**ערה** ג גר שמת בו' ועיין בהגמ"ר מדין אבד בנעבי שמת ולא ניחא בשמת פטירתו והפקיד בל אחר לו אבל ג' והנפקד לא בקש לזבות בו ובאים אחרי' לתבוע אותו איך שיש לבן זבות בלאותו ממון ופסק הדדין המחבר ובזבי' ע"פ הסבוא' והמחבר הוא לבקדם ע"ם שהאריך ועיין בד"מ זה : ב אין הזוכין שייבין בקבורתו הטעם בתב הפור ז"ל דמיד בשמ' הגר הופקרו בבסיו ושיבבוד קבורתו לא מניבו אחרת מוטלת על בבסיו דחייבים לא בל שיעבוד זה אחים בא כ"ם ונבל בבסי שמת (לאחר מותו) בשבו אינו מחוייב לקוברו עב"ל ופפ"ר :

ג כיון

**רעג** ג הצר דגים שהימים ושהחרו' או שצר עופו' מבני רגים - עיין בתשו' רשד"ם סימן קכ"ז :

או מיני חיות הואיל ואין להם בעלים זכה ובלבר שלא יצור בשדה חבירו יח ואם צר שם קנה ואם היו הדגי' בביבין של בעלים וכן חיה ועוף שבביבין אע"פ שהו' ביבר גדול והוא מחוסר צידה ה"ז של בעל הביבים והצד משם יט ה"ז גזלן הלוקח דגים כ מתוך מצודתו של חבירו כשהוא בתוך הים או שלקח חיה ממצודתו כשהיא פרוסה בסרבר ה"ז אסור מד"ם (שם ר"ג) ואם היה המצור' כלי ולקח מתוך המצור' ה"ז גזלן יד (שם) הפורס מצודה בשדה חבירו וצר בה חיה או עוף אע"פ שאין לו רשות לעשות דבר זה קנה ואם היה עומד בעל השדה בתוך שדהו כב ואמר זכתה לי שדי בעל השדה ואין לבעל המצודה כלום ו (וס"ם אם הסבר מסתמר אם"ם שלא עתר בבר שדהו) (סור סעיף י"ב) :

**רעד** ג

**ערה** ג יותר מפא' כל ישראל ובב"מ לא פסק כן ולפי דברי מוכרחים כ' שתי

טו (שם נרמב"ם ד"ם) דגים שקפצו לתוך הספינה קנה בעל הספינה שזו בחצר הנשתמר' הוא כג ואינה חצר המהלב' שהמים הם שמוליכין אותה ואינה הולכת מחמת עצמה :

טז כד עני המנקף בראש האילן ומשיר פירותיה ונפלו לארץ אם באו ליד העני קודם שנפלו לארץ קנאה ואם נפלו אחר שנפלו לארץ מוציאין מידו אבל אם לא באו לידו תחילה אין בהם משום גזל להוציא מיד הנוטל אבל לכתחלה אסור לו לישלם :

יז שחלים הגדלים בשדה פשתן מותר כל אדם ליטל' מפני שהם הפקר כה שמפסידים הפשתן ואם הם עומדים על המצר או שהוקשו לזרע אסור :

יח (כ"י) שדה שיש בו כלאים אם יש בו כו אחר מכ"ר מסין אחר כו מפקירין ב"ד כל השד'

## רעד עוד יש איזה דברים של חבירו שמותרים אעפ שאינם הפקר ובו סעיף אחד :

א כותי שמכר שדה לישראל וקבל הדמים ולא כתב לו השטר הרי הוא כהפקר ג וכל הקודם בהם זכה ונתבאר בסימן קצ"ר :

הגה עשרה תבאים התנה יהושע בארץ ב וכולן נוהגת אף בא"ל ובתבן הרמב"ם פ"ם דהלבות נוקי ממון וסעור פי' רע"ד ולא ידעתי למה בסמיכון המחבר הזה ואולי משום שאינן בבינים שרוכם אינן רק בחקום שיש לישראל שדות וכרמים וזה אינו שבים בגלות והרוצה לעמוד על דיניהם יעיין בפנים מי שבים לו נחיל של דבורים ויצאו ויסבו על אילן של אחרים ג יש אומרים (סור ס"ב בשם הרא"ש) ריבול לקון בנף כדי להניל בחיל ובותן דמי בנף לבעל האילן (ג) ויש חולקין : (סור בשם הרי"ף והרמ"ם) :

## ערה דין הזוכה בנכסי גר שמת בלא יורשים ובו ליא סעיפים :

א ג גר שמת ולא הניח בן שהורתו ולידתו בקרוש' אע"פ שיש לו בנים שהורת' שלא בקדושה ולידתם בקרושה בל נכסיו הפקר ובל הקורם בהם זכה :

ב (סור ס"ד בשם הרא"ש) גר שמת ובזבזו ישראל בל נכסיו ב אין הזוכין בנכסיו חייבים בקבורתו (ג) יותר משאר בל ישראל : ג שרה

ג כיון שסכיים בה מכוס ג׳ פירס תפירה כל שסוה לו עשה סוס תיקון להסדה קונה בה וכמו שיתבאר : ד כדי שילך הצמד כו׳ פי׳ שני שוורים שעורים׳ בהן נקראי׳ צמד ואין עושים תלם ג׳ לכל אורך הקרקע אלא יש שיעור לתלם הסדה ואחר כלות השיעור מוחרין לעשו׳ תלם אחרים בצדה וז״ם כדי שילך הצמד ויחזיר והוא ל׳ הגמ׳ וכאחר״י וכעור כתבו שבתלא תלם וש קנאוהו במרובע וכ״כ מור״ם קצת מיניה ס״ם ז׳ ושם פירשתיו ע״ם : ה והחצב שמתחמין בו תחומין פי׳ כשבאין להספיק בין שדה לשדה נוכה לו פריץ בעומק לו נוטעין בין שדה לשד׳ עשה הקרקע שלב וכנתר לאיתא שם שבו תיקס יהושע בן נון את הארץ כשחלק׳ נטעה בין שבע לשבע וכן היו נוטעין לים בין רעבו כי לוחו עשה נגל נשוס לחטה ואין לו שרשים המתפצלי׳ לכל צד כדרך שאר נטיעות ; ועפ״ר : ו כל המפסיק לפחות כו׳ שני הפעיפים הללו ס״ה וס״ו הן חל׳ הרמב״ם פ״ח מחוביים ומקורן מגמרא דפ׳ חו״ה (דף כ״ה סע״ת) ופירש״ם שם הפם׳ לפיאה דאם יש גחל לו אחת ס״ם בין קרקע לקרקע שולק אותן לשני שדות ולא שני לכ״ם בהנחתו לבן שד פיאה אלא צריך להניח לכל א׳ פאה בפני עצמו ובחל דקאחר ר״ל קרקע קטנה אלה לרורות ואבנים שאינם ראוי׳ לזריעה חל׳ נחל איתן אחר לא יעבוד בה ולא יזרע בה : ז המפסיק בר״ה איתא אמי שם (סוף דף כ״ה) ז׳ל תניא שוניא שני גרוגרות לר״ם והניחה ושוניא שני גרוגרות אחרת לר״ם בהעלם אחת חייב (דשיעור הוצאה באוכלין לחייב עליה הוא בגרוגרות) ואחר ר׳ יוסי והוא שבוניא שניהן לרשות א׳ אבל הוצאן בשני רשויות פטור ומשי׳ שם בשם רבא ל״מ רש״י וכרמב״ן אלא אפי׳ פיסלא דהיינו אתיכת עץ או אמוד שנכוס עשרה ואינו רחב ד׳ או איכבא דהוא מקו׳ פטור אם״ם שהיה הפסק כיון דמליגו דשם אשיכות אלה לענין נש והיינו אם שקנה לאחתו אצירה שתתגרש בנש שורק לם שם ושרק הנש שם ונפלה על פיסלה זה דהוא נכוה עשרה ואינה רחב ד׳ איכה תגורשת דמשמע לרשות בפני עצמו ואינו בטל לגני אצר שמשמיל לה דאד מקום מוחמל לה ולא תרי : ח כל מקום שמחזיקין אותו לטומאה עיין בהשגת הראב״ד שהשיג על שני הפיפי׳ הללו והמ״ת שם כתב יפוה ע״ו ע״ם : ט כל הנקרא ע״ם הנר קונה אותו והא דכתב כש״ג דאם אינה מסויימת במצריה דאינו קונה בחכוס א׳ אלא כדי שילך הצמד ויחזור תירץ המ״ת דהיינו דוקא בשלא עשה בה שוקה גמורה אלא קצוה בחכוס והכא אייר בשוקה גמור׳ והכ״י תי׳ דשאני הכא דהשוקה בה לקנות את כול׳ ובדריסה סוכתי דהטור לא פי׳ דברי הרמב״ם בשני פירוש׳ (ונם מור״ם נחשך אחריו ובמ״ם בשתוך) אלא נראה שהטור ס״ל דשאני לרמב״ם אין נקראו ע״ם הנר דאז קנו כולם ואין לא נקר׳ע״ם הנר ד״ל אלא כדי שילוך הצמד ויחזור : י דוקא בית הבלעין פי׳ שדות שצריכין להשקות אותן מבור מים ולא די להן במטר השמים נקרא בית הבלעין וקאחר דבהן דוק׳ אחרינן דבחכוס א׳ קנה כולם בשנקראים ע״ם הנר אף אלא פי׳ אלא שביון לדעתו לקנות כולה שני ובמ״ם בחשבר דקאי אלה • וכעור מוכח דלא בנקרא ע״ם הנר לעוד שני אלא כל שנקראים ע״ם הבאר שחשק׳ מחמו הסדות שכל שנקראים ע״ם הבאר א׳ מצטרפין לביות בסדה א׳ מ״ם קנה כולן בחכוס א׳ משא״כ בסדה בית הבעל שאינו נשקה מהבאר ואין להסדות צירוף מ״ה כל שהשיק שתם לא קנה כולן וכדמשיק : יא אם פירס לקנות כולן מוה מוכח דנש מור״ם לא ס״ל לא כתירץ המ״ת ולא כתירוץ הב״י שכתבתי לפני זה כיסוד דברי רמב״ם אהדדי דלהב״י דמיירי הרמב״ם והמחבר הכא בהא דכתב בקשה נדולה כו׳ כדפי׳ בהדיא שדעתו לקנות כולה א״כ מאי זה שכתב מור״ם דיי״א דוקא בית הבלעין אבל כו׳ אם פי׳ לקנות כולה כו׳ הא נש המחבר אייר לפני זה בשפירס לקנות כולה וה״ל למור״ם לכתוב וי״א דבשדה בית הבלעין א״ל לפרס שיקנה את כולה • ואין לפרס דדעת הב״י הוא דלהרמב״ם בביון לקנות את כולה לעוד שני אף בלא פי׳ וכמ״ם ולעיל בס״ג מיירי בלא ביון לקנות כולה דו״א מן הבסכרא שיקנה כולה אף בשדה המחוייב במיצריו ביון אלא היה דעתו לקנות את כולה • ונש תירץ המ״ת הב״ל לא ס״ל למור״ם דהא י״א הוא דברי הטור והטור המחלק בין שדה בית הבלעין לבית הבעל מיירי שקנאוהו בחכוס ולא ה״ל למורם לחסדר דברי הי״א אדברי רמב״ם דמיירי בחוק׳ בתור׳ דהא יכול לביות לפי שיטת המ״ת דנש הטו׳ מוד׳ בחוקת נחורה אלא מחורת דנש מור״ם ס״ל כמ״ם לפני זה כפי דברי הטור ודו״ק : יב מענה לארכו ומענה לרחבו מענה הוא שתלם הב״ל דהוא שיעור הליכות הטוריים בטורה א׳ ויחוזרין לעשות שורה בצדה וכ״ל והטור מפרש דהיינו דוקא בשעשה החכוס בקצה נגול שדה הנר אבל בשעשה החכוס באחצע הנגול אז קנה אלא מענה לימינו ואלא מענה לשמאלו ואלא מענה לפניו כגון אם המענה ק׳ אחה קנה ק׳ אלר׳ ואם ביכם באחצע השדה קנה ר׳ אלר׳ ורצונו לומר דאם ביכם בחקום הטוטים א׳ קנה המרוכע עד מקום הטוטים ב׳ נ׳ ו׳ ואם ביכם בחקום הטוטים ב׳ קנה בחקום הטוטים ג׳ ד׳ נ׳ ה׳ ואם ביכם בחקום הטוטים ו׳ קנה חקום אל כל הגיור וק״ל : יג ואם הוא שדה שיש לו מצר כו׳ שהמצר המסבבו עשוהו כשדה א׳ ולא כמשמעות ° הפ״ם שכתב ז״ל ואם הוא שדה שיש לו מצר לא קנה * אלא אם שכתוב המצר בכ״ל דמשמע שם״ל דקמ״ל דהמצר תגרע כאן וזה ליתא ונש קיל׳ ודילנו שם הפ״ם דכתב הני שני קיבוקים דאם עשה החכוס באחצע דקנה ר׳ אלר׳ ואם ביכם בנבול קנה ר׳ אלב׳ ולא אילב לכתוב דאם ביכם בנבול בקצה הטרה דלא קנה אלא ק׳ אל ק׳ כמ״ם הרא״ם והטור ע״ם ובדריסה : יד לקנותה ולקנות אחרתה כו׳ אחרתה לא קנה וסיינו דוקא בנכסי הגר דאין דעת אחרת מקנה אותו אבל בנותן קרקעות אפילו בן בשער מדינות בתבאר בסימן קנ״ב דקי״ל הפוקח נש׳ מכן קנה כולן לדעת הרמב״ם ולדעת הרא״ם דוקא אם פי׳ בו בשוקה דא׳ מכן יקנה את כולן ע״ם :

# מאירת עינים חושן משפט ערה הלכות הפקר נכסי הגר שפתי כהן תד

טו קנה סכיסן דוקא כסני כתים סמן זה לפכים מוזס והוא המזיק
בפכימי סהסיקון מסופכד לדריסת הרגל של הפכימי מ"ס כקכית
אם הסיקון ע"י מסת"כ כסמינו לפנים מוזס אז כסני סדות הכ"ל
וכ"כ בטור ע"ש : מז ושדה שמכרה הכותי לישראל כו' לעיל
ר"ס רנ"ד וכס"ס רע"ד כתב
הטור והמחבר דכל זמן שלא נא
שטר הקנייה מיד הכותי למוכר
ליד ישראל בלוקח לא סמכה
דעתיה ודינו כשדה הפקר דאם
קדם אחר לזכות בו קנוהו ע"פ
הדרכים שבתחרו שם כפי
קנ"ל וכתב הם הרמב"ם דאם
קדם זה שנתן דמים זוכה בו
בפרישה אז כל' המיני הקנייה
קנאוהו והטור ס"ל דאפילו זכה
בה הראשון תחלה הסני שבא
לזכות אחריו קנאוהו משום דלא
סמכא דעתו דהראשון בלא שטר
וכמ"ש מור"ם שם בפי' קנ"ד
ס"ב אדברי הרמב"ם אם לא
שהסיק הראשון בו קודם שנתן
הדמים ע"פ וזכה ג"כ שהם
המחבר כדברי הרמב"ם וכתב
ודיין לא הפוי' כה דמשמע הא אם
הסיק בה זכה בה הראשון אבל ע"פ
מור"ם לא כתב אזה דבר ומתך
אמ"ש בפי' קנ"ד ואליב' הפולקין
יתפרש דלא הסיק בה קודם
שנתן הדמים : יז בה"ל
מביאה בפי' קנ"ב ס"ב והיינו
בבל נדר ופרע ואיכך דכתב שם :
יח והסיק בה בתחילת פירות
פיין בטור וכדברי המחבר בפי'
קנ"ב דזהו דעת הרמב"ם דה"ל
דנבי מכירה קנאוהו בתחילת
פירות אבל הראב"ד והטור כתבו שם דנבי מכירה לא קנאוהו
בתחילת פירות אז בשמדת פירות כ"א בדבר המפני לקרקע
וכתייבו פסק מור"ם זה לשונו ואם כן צריך פיון
למה לא נילא מור"ם דעתו כאן לכתוב על דבר' המחבר דנם
במכירה לא קנאוהו בתחילת פירות וצ"ל דסמך אח"ש לעיל בסימן
קנ"ב דשם מקומו דהא לא בא כאן לכתו' דין הקנייה שדה המכיר' רק
קיבין שדה הפקר וכזה כ"ש שזה דלא קנאם בתחילת פירות ופע"ר
דכתבתי דקושיא זו קשה גם להטור ושם א"ל לתרץ כן דהא דברי
הטור פלאו אן שם ולא הל"ל הוא עצמו דבלקיחת הקרקע קנאוהו
בתחילת פירות . וצ"ל דמיירי הטור בשמן שקנה השדה בשטר
וכחזקה והתחילה דפירות אינו שוען אלא לראייה על הקנייה וע"פ
המה שהוצרכתי לדחוק גם כזה מ"ה בר' ביאוה דברי מור"ם כמ"ש
כאן ודו"ק : יט לפיכך אם מצא שדה הגר חרושה כו' כאין זה
כתב המחבר בשמו בסמו' סב"ב ושם הוא ל' הרמב"ם שב"ב ע"פ
שדרו ולשונו וכאן כתב מור"ם דברי הטור ע"פ שדרו ולשונו :
כ אם כייר בשן פי' שלייר בו לורה ליפותו ומ"ש בנגד הפתח פי'
בכותל הפומד'נגד הפתח ואז בכניסתו יראה הייפוי הטיבת הסיד
אם הלייר והסיד תקון ומעשה בנוף הבית ומ"ה קנאוהו בו אבל
בסיד ולייר דלא בנגד הפתח לא הני בחמה על אמה : בא הגר
לור פי' לורת אדם אם הסיה ופוף שיש בהן כוי יותר משאר ליורים
ומ"ה אפי' אין בהן אמה על אמה ונם אינו נגד הפתח קנאוהו בו :
כב ובהנה מנוף הקרקע אבל ביפוי הקרק' אבל בלא קנאוהו בו :
אם קיימא לא מעשה מעשה נוף הקרקע ואם דלא קנאוהו בתחילת
פירות מהקרק' בנ"ל משום דלא מתהני מן הנוף הקרקע אלא ה"ל
כקונה עבד דלא קנאוהו בחמה דעבד מבטל לו מאכל אלא בעינן
שבעבד יבנה לרבו אם אז בעבד פושה מעשה ברבו בנופו וכמ"ש
לעיל פי' קנ"ו ה"כ דבאתי' בעינן שבקרקע תעשה מעשה בנוף
הזוכה אז שהזוכה יעשה תיקון מה בנוף הקרקע ופע"ר : כג
הגיר את השדה בנכסי הגר
קנה

יז המפצל

ג המחזיק בו' שעיקר זה סוא ל' הרמב"ם ע"א מה' זכיה דין ה' ומקורו מן
הש"ס ע' סור שנת הפרה (דף מ"ח ע"ב) (ומהרש"ל שם אי' י"מ
שמתחיסתים דברי הרמב"ם אלו) ולכאורה דברו כ"ש דבהש"ס שם איתא
בעי רב יוסף מנא מרב נחמן המחזיק שטרותיו של בר מטו מאן דמחזיק
בשטרא אדעתא דארעא אוא ארעא הא לא מחזיק ושטרא מאי לא
קנה דלאו דעתיה אשטרא או דילמא
דעתיה אמי אשטרא אל"ל אבי אורי וכי
לבור ע"ש אלוחיתו אוא ברין אל"ל לבור
ולבור ע"כ משמ' אסור בעי דלא אישתמ'
ולמה כתב הרמב"ם בפשיטות דקנה
שנייר וכך הקשה בש' ל"מ ע"ה מהלכו'
זכיה ומכירה בקונים ומ"ש בש' ל"מ שוש
שטר מ"ש בזה הרמב"ם דרב נחמן
משמע דפשיטא לה' לבור ע"ש אלוחתו
ברין דעתיה אמי אנייר מחבאתי ביונ'
בדבריו בש"ג ע"מ"ם דף קע"ש ע"ה מ"ש
ול"ב לי ועוד דמ"ש קשה דאם משמע
דוקא המחזיק בשתם אבל המחזיק
כדי לקנות הקרקע כו' פשיטא דל"ש
מנייר ואיך כתב הרמב"ם המחזיק
בשטר כדי לקנות הקרקע כו' ונשבר
ל"מ שם כתב דמ"ש הרמב"ם כדי
לקנות הקרקע ר"ל עיקרים כדי לקנות
הקרקע אבל מ"מ דעתיה אשטרא ודומ'
ועוד דלמה שינה הרמב"ם לשון הש"ש
ולכאורה נראה לתרץ שהיה לרמב"ם
גירסא אחרת בש"ש ומן משמע לדריא
בטרב מחניב ומנגל עוז שם שכתבו
דשך ריבא בעי רב יוסף אמר
נתתן ופשיט ליה אבי ומ"כ אשטר שטים
נורם אל"ל לבור ולבור אל"ל אמי
דעתיה אשטרא נמי ומין לתמוה שהיו
הגירסאות מתחלפות כ"כ שכיונא
בזה הבאתי בספרי מקום כאן סימן ס'
גירסאות בש"ס ס"ש הפועלים דף כ"ב
אסנ"ל ע"ק דמגיעא ובהרב הת' פ"ב
מה' שכירות כתבו שהוא בעיא דלא
אישתמ' וכן הבאתי בש"ס בת"י על
קלף יפן כותן בתך בעיא דפ"הפועלים
תיקו והגירסאות שלהו בשתם הבאתי
לחדיא וכן הוא בב"י ובכ"ח לקמן ר"ה
ס"ב בעיא ואיתמא בפ' הפועלים כו'
ע"ש וכן נראה מדברי הרי"ף והרמב"ם דמוי בעי דאיתמא וכמ"ש בה"ת בש
ע"ש אבל יותר נ"ל דהרמב"ם קיים לים מאי קמבעי' ליה לרב יוסף ורב נחמן
אי דעתיה אשטרא אז לא הא אפי' לא אוי דעתיה אשטר' אבי דלא נרש מהבר
אל אדם דקי"ל כר"י ב"מ דקונה לו ס"מ ועוד קשיא ליה לתה אתחיסם הרי"ף
בהנעיא זו וניחא ליה דרב יוסף ורב"נ לא ס"ל כר"י ב"מ אבל אבן קי"ל כר"י
ב"מ מ"ב לא שייך כלל בעי' זו דאפי' לא אוי דעתי' אשטר' ירו אל אדם קונה לו
ס"מ אע"פ דלא אוי דעתיה עליה והא דעריך בתה אמילת דרב' ואמאי מיקשה
ליה אנרו דהא אמר ר"י ב"מ כו' ולא עריך אבי אדם ויבא ור"ב מיינו מהום
ד"ל דאיכא עליני אר"י ב"מ אבל רבא מסמע בפ' הבונל (דף ק"ב ע"ב)
דס"ל כר"י ב"מ ולכך בשתים הרי"ף בעי' זו דכיון דקיימ"ל כר"י ב"מ וכדאי'
בת"ת ובאר דזכתי מ"ב לא שייב"כ לא בעיא זו לכך סיבה הרמב"ם בכונה ל'
הש"ס וכתב כדי לקנות הקרקע הרי"ף דלא הוי דעתיה אשטרא קנה ולפשר
גם דעת הרא"ם כן בשתים בעיא זו ולא כת"ש תשר"ם אם שרי"ף ורא"ם לא
הביאו זה וכן הרמב"ם לא הזכירו פופל' ואיכו שכיח ע"ש היכו בהבנו' אשר'
מא"ז ע' הפרה וכן בבעה"ת אשר מ"ש כתבו דהוי בעיא דלא אישתמ' וכן כר'
תדברי ר"י פוף בב"מ ע"ב (ועיין עוד בהרש"ל שם אי"ה אריבי תשבשם
בדין זה) : ד הקרקע שכתובה בתחה שטר כו' משמע דמיירי בשטר אחר
אז מתב' וכן הוא הם המ' ובברי"ו שם וכ"כ בבעה"ת אז' שטר ה"ם וא"ל והמחבר'
דס"ב בקע שבכוריה דהוא המחזיק בשטרותיו של בר מבטיח ולא אישתמ' לאו
בחחזיק בשטרי אוכותיו אם אמיל דהתם אשתמ' בעריבי (כ"ל אל"ל דקיעי
ולא כ' ג"ת ע"ה) אבל המחזיק בשטרי אחכות אז קנייתה אקרקעות אזכה
בשם הגר אחרים אם בעי אל"ל וכראה שהוקיה לזה אמאי אשמר בש"ש
ובאמת הא לא אמיל כו' אפי בש"ש אמיל בעיא אמיל ל"ק דלא נרש
אמשכון דהשלמים לקמן סב"ז וכ"כ בש' ל"מ ובש' ג"ת שם עוד ל"ל דאשתמ'
לא הבעיא ליה בשטר אחר דעתיה אשטרא ואינה לבחמיל אחר כך באמת אלכך
אי בש"מ היאך אבער שיהא דעתו אשטרא הא אחיר שאת הגר אקע מעבוריה
וזכה בעל הקרקע בקרקע אלו ובמ"ש שבבעה"ת שום פירה לאיתם זה אורם
לאחיים וכראה אלוה כיון בבעה"ת בה"ם לאו בחמיל בש"ש אם אמיל דשתם
אשתמ' דאקיעי כו' כלומר ומ"ב אשתמ' אלא הוי דעתיה אשטרא רק אשטרא
וזכה בשטרא ולא בשטר ג"ת שם שדמה שבחו בהבנו' בעה"ת בזה ולא"ז בשטר
אחר אם בחמיל אחר כך באמת אקרע אחמיל בה אחר זכה בה שטר דא"כ
לא אל אבעיא ליה אלא דבאמת הא לא אחמיל בה אחר זכה בה שטר
באמת דבעי שטרא וכ"ז בר' לי' ברור ואע"פ אר"ש ובהנתה אחר"י שם אירבאו
בש"ת ת"ת בראם עיקר בזה הרמב"ם ואיתעתו ומ"ת לעכין ריבא בקרקע אבחה
אשתמ' אלא אליני ובין בשטר אחר ובין בשטר אעבור לא קנה הקרקע לרש"
ולרמב"ם וכ"כ בש"ג שם . וכ"כ אחרש"ל שם דרש"י אחרש בן בשטר אחר
ולרבותא בקע ס"ח עיין שם (ועיין מ"ש לעיל אימן ס"ו וסכ"ג) : ה ויש דברים בו' עיין בשוף אחר אחשמת בימין ובתשובות ר"י לבית לוי אימן ס"ג :

ויש לומרים דאם הסקיק בפכימי
מי קנה סכיסן :

הנ"ב ° (סור שם בשם רשב"ם) כדי לקנותו אם הסיקון

יא ° (שם ברמב"ם ר"ם) (ג) המחזיק בשטר מנכסי הגר
כדי לקנות הקרקע (ד) הבתובה באותו שטר לא קנה
אלא השטר בלבד לאור על פי צלוחיתו :

יב ° (שם ברמב"ם רפ"ב) נכסי גר שאין לו יורשים ונכסי
ההפקר מז ושדה שמכרה הכותי לישראל ועדיין לא
החזיק בה כולם דינם שוה כל המחזי' בהם בדרך מדרכי החזקה
שנתבארו יז בהלכות מכירה קנה חוץ מאכיל' פירות . כיצר
הלוקח קרקע מחבירו יח והחזיק בה באכילת פירותיה קנה
כמו שנתבאר בסי' קצ"ב . אבל בנכסי גר או נכסי הפקר
אפילו אכל פירות האילן כמה שנים לא קנה לא גוף האילן
ולא גוף הקרקע עד שיעשה מעשה בגוף הארץ או יעבור
עבורה באילן :

הנ"ג ° (סור ס"ם) יט . לפי' אם מצא שדה הגר חרושה וזרעה
ולא כיסה אחר הזריעה ונאבדה ואכלה לא הוי חזקה :

יג ° (שם ברמב"ם ר"ג) (ה) יש דברים רבים שאם
החזיק בהם הלוקח לא קנה ואם החזיק בא' מהם בנכסי
הגר או נכסי הפק' קנה כיצר המוצ'פלטרין גדולי בנויי' בנכסי
הגר או בנכסי הפקר וסייר בהם סיור א' כ' או כייר בהם כיור
א' כגון אמה אחת או יותר כנגד הפתח קנה :

יד ° (שם דין ד') כא הצר צורה בנכסי הגר קנה :

טו ° (שם) המציע מצעות בנכסי הגר כיון שייפה הקרקע
בהצעתן קנה (וי"א ° (סור מי"ב) דדוקא שסכב על המלעות
דהוא"ל כב ונהנה מן הנוף הקרקע ונם הניח אותן קנה ערך שם שלמן ואכל
עליו י"א דקנה :

יו ° (סור שם"ו בשם הרא"ש) כג הגיר את השדה בנכסי הגר
קנה

ד ויש

ז ויש"ל דהוא סדין עשה רשאון כו' עיין בתשובת מהרי"ם פ"י ס"ק ן : ז
ביר הגר כו' בכ"י ס"הגרים כתב בשם הרא"ם דאפילו בתשכוכא שלא בשעת
הלוואתו כו' וכן הוא בתוספות פרק הפרה וכ"כ ס"פ"ב מהלכות זכיה ולפי
מ"ש לעיל סימן ע"ב ס"ב מיהו כן ע"ש ורו"ק : ח אם יש לגר כו' לשון
הסיור אם יש לו משכונות קרקע מוחזקת ביד ישראל ומת מוזר הקרקע לבעליו
והגיה הב"ח אם יש לו שם' על המשכון
קרקע מוחזק כו' ופירש דהשאר מוחזק
ביד אחר אבל בתשכון מופקר ביד
אחר וכמ"ש הלחר ס"ם ומין ל"ל דגיון
שאקש שנגזרו בתיתא הגר אם זכות
ויש לאחר בתשכון ויגזר דראם דג"ל
אם יש לו משכון קרקע מוחזקת הירו
מיסרא אל וכמ"ש הסיר לעיל סימן ע"ב
ע"ל ע"ש וכן הסתם בנעם"ת סוף הגר
מ"ש שמתהו מקור דין זה ע"ש : ט
תשכוכות קרקע כו' ע"ל סימן ע"ב
מסעיף ל"ו עד סעיף ח' דיני הסייבים
לבאן : יוד אם בערים וה"ה
בכה"י נאמרו שנוכסי מיורשים וכן
מסתם ח"ל בשם"ת הביאו ב"י וזה פשוט
שכל הסלוים שנבנית מן מיורשים אם
תשוערים בנבית כמו כן מזה מסתיק
בשם כו' :
יא ובראשונה

יז (שם בגרמב"ם) המפצל זמורות הגפן או שריגי אילנות
וכפות תמרים בנכסי הגר אם רעתו לעבור האילן קנה .
ואם רעתו להאכיל העצים לבהמה לא קנה . כיצד היה כורת
מכאן ומכאן חזקתו שנתכוון לעבורת האילן (שם ר"מ) היה
כורת מרוח אחת אינו מתכוון אלא לעצים :

יח (שם) וכן המלקט עצים ואבנים מן השדה אם רעתו
לתקן הארץ קנה ואם רעתו לעצים לא קנה . כיצד לקט
הגם והדק ה"ז בחזקת שנתכוון לתקן הארץ (שם ר"י) לקט
הגם ולא הדק ה"ז בחזקת שנתכוון לעצים (ואפי' אמר שכיוון לתקנ'
לא קנה דבעינן מיהו מעשה מוכיחים) : (שם שם ו')

יט (שם בגרמב"ם) וכן המשוה פני הארץ אם רעתו לתקן
הארץ קנה ואם רעתו להשוות מקום שיעמיר בו גורלא
קנה . כיצד היה לוקח עפר ממקום גבוה ונותנו למקו' הנמוך
ה"ז מתקן הארץ ואם אינו מקפיד על זה אלא משליך העפר
והצרורות בכל מקום בלא הקפדה ה"ז בחזקה שאינו מתכוון
אלא להשוות מקום לרוש בו :

כ (שם) וכן הפותח מים לתוך הארץ אם לתקן הארץ קנה . כיצד עשה מקום שיכנסו בו
המים בלבד הרי זה מתכוון לתקן הארץ (שם ר"ר) עשה שתי פתחי' א' להכנים וא'
להוציא ה"ז מתכוון לצורך רגים :

כא (שם ר"מ) הבונה פלטרין גדולים בנכסי הגר ובא א' והעמיר להם דלתות קנה האחרון
שהראשון לא עשה בגוף הארץ כלום והרי הוא כמו שעשה גל אבנים שאינה קונה שהרי
לא הועיל בגרר זה מפני שהוא רחב ביותר ומפולש ואין צורת אותו הבנין מועל עד שיעמיר
דלתות :

כנס (טור סי"ג) (י) וי"ל כד ס"ם פשה הרשאון דלתות ולא כעל ובא שני ונעל קנה וי"ל
(שם בשם הרא"ם) דכ"ז בבונה בעלים ובאכנים שאינו שלו בנון בעלים ואכנים שלגר ולא
כיון לזכות בשם כה רק ע"י בניין כו' או שבנה ע"י פועלים אבל אם זכה בשם או שהיו שלו תחילה
כו' שיכול לומר אני אטול פני ואכני הרי אחרון לא הסזיק בכלו כח ולכן הקרקע הפקר כמו שהיה
וכל הקודם זכה . וי"ל (מת"מ שם) כט דאפי' בונה בשלו הסני זכה בכל . ואם דראשון לא
קנה בבנין שעל גבי קרקע שיינו בשלא בנה בנין המועיל (כ"י שם ומר"ן ובכ"י) אבל אם עשה בנין
הראוי להעמיד בשמה או תרנגולים או שפר בקרקע יסודות לבנין ובנה קנה הקרקע בבנ"ינו וש
פולקין (ברמב"ן והרא"ם) ופ"ל דלא קנה בתפיסת כיסורת :

כב (שם בגרמב"ן ר"י) ל המעיד הורע לתוך התלמים לא קנה שבעת שהשלי' הזרע לא
השביח כלום ובעת שצמח והשביח לא שבח הבא מאליו הוא ואינו קונה :

כג (שם ר"י) היתה מחיצה בנכסי הגר ובא זה ועשה מחיצה אחרת על גבה לא קנה לב
ואפי' נבלעה מחיצה תחתונה והרי העליונה קיימת שבעת שבנה לא הועיל ובעת שהועיל
מאליו בא המעשה :

כד (שם) המחזיק בנכסי הגר ובהפקר ואין רעתו לקנות אע"פ שגדר ובנה לא קנה :

כה (שם ר"ג) העורר בנכסי הגר וכסבור שהם של גר אחר הואיל ונתכוון במעשיו אלו לזכות
מההפקר ה"ז קנה :

כו (שם דין י"ר) היה משכון ישראל (ז) ביד הגר וכשמת הגר בא ישראל והחזי' במשכון
זה מוציאין אותו מידו שכיון שמת הגר בטל שעבודו וה"ה לב (מ) אם יש לו לגר
שט"ח (מ) על משכונות קרקע מוחזקת :

כח (שם רס"ו) היה משכון הגר ביד ישראל ובא ישראל אחר והחזיק בו לוקח ממנו הראשון
כנגד מעותיו והאחרון קונה את השאר בר"א כשלא היה המשכון בחצר הראשון לג אבל
אם היה בחצירו חצרו קונה לו שלא מדעתו ואין לזה האחרון כלום .

כט (כ"ת סער מ"ם ב"י מכ"ם) וס"ל לפקדון של גר שכיד ישראל לה מיהו אם היה דבר דלא ס"ל
לידע לבעל הקצר לא קנה וס"ל סימן רס"ם . היה הגר חייב לישראל בשטר לו (י) אם
בעדים אין שום אדם יכול להסזיק בשטר הקוב (בת"מ שם בשם הפיסור) והמחזיק בנכסיו יש לו דין
יורש והבא לפרוע ממנו לו בבא ליפרע מן היורשים :

לא גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו והיו בהן עבדים גדולים לח קנו עצמם בני חורין קטנים
כל המחזיק בהן זכה :

ל גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו ושמעו שעדיין לא מת או שיש לו בן או שאשתו מעוברת
כלם חייבים להחזיר החזירו כלם ואחר כך שמעו ששמועה ראשונה אמרת היתה
ובראשונה

מן סיורים פי' דאינו נפרע אלא בשבועה כ"כ בד"מ בשם הפיסור בבאי ליסנא ובש"ם זה כתב נ"כ המחבר ונם הטור כתבם שם בסוף
הסימן ומור"ם אפש' דבא לאמרינו כאן דים לו דין יורש לשאר עניינים : לח קנו עצמם בני חורין דמיד שמת הגר נשתלק ידן מעליה'
וזכו בעצמן כיון שהן גדולים :

כד דה"ם עשה הרשאון דלתות ולא נעל אח"ם בפריסה מוס :
כה רק ע"י בניין ומ"ה כיון דלא קנה הבניין בלא דלתות
לא קנה מחצו כלום : כו אם שבנה ע"י פועלים פירוש ואין
דעת הפועלים לקנות לו כלום ומצאו שבשארו הפק' עד שיעמוד
בשני דלתות : כז שיכול
לומר אני ואכני אני כובל לקחן
מי' שם"ל יתבאר זה בסיור' לתוך
חורבתו של מכירו ובגאה שלא
ברשו יכול לומר אח"כ אני ואכני
אני נובל ות"ם כשיאמר הרשאון
אני ואכני אני כובל הרי לא עשה
בשני כלום בהעמד' הדלתות :
כח . ולכן הקרקע הוא הפקר
כו' הטור בשם הרמ"ם כתב לפני
זה (ומ"ל לרא"ם בשם כוותי') :
ל' הלכך אם הדם קדם קמא ומסלק
דלתות דבתרא ומוקי דלתות
מדליה קני ואי לא דינא הכי
דשקיל קמא לבני' ובתרא דלתות
דידיה ואתא כו' הפק' כדמפיקר'
ומאן דמקני' כארעא זכה עכ"ל :
כט דאפי' כונה בשלו בשני
זכה בכל פירוש בקרקע ובבנין
דמאחר שבראשון בנ' בדי לקנות
הקרקע ולא קנה וא"כ כו' הפקר
ובשני זכה בכל כ"כ הא"מ בשם
ר"י מנ"ש והרמב"ם ועיין בד"מ
שבביאו : ל המפיץ זרע
לתוך התלמים כן הוא ל"רמב"ם
ומור"ם כתבו בשנתו בשם"ה
ע"פ סדר הטור ולשונו וכמ"ש
שם וכן מנינו הרבה פעמי' ואיר'
כן ע"י שיטפא : לא שבא
הבא מאליו הוא ונם ע"י אכילת
פירותיו אינו קונהו כמ"ש לפני
זה בסי' כ"ם : לב ואפי'
בבלעה מחיצה תחתונה ול"ד
לא"ם הטור בא"ם פימן שנ"ו
והמחבר שם בסי' שנ"ם בקרקע
שלא הוקף לדירה ובנה מחיצה
ע"נ ובבלעה תחתונה דמחני
העליונה דשאני מחזיק בבשבי
הגר דבעינן שיהא הגא' הקרקע
ע"י כיבית וידוע : לג אם
ים לגר שם"ם על משכונו' כו' כ"ל
דשמ"ם ל"ד קאמ' אלא ה"ה הטר
משכנות ואכל מתנה פירות כדין
כל משכנתה : לד אבל אם
היה בחצירו פירות והקגר הוא
משומר דה"ל כידו וכמ"ש בסימן
רמ"ח וכ"כ הטור כאן ע"ש :
לה מיהו אם הוא דבר דלא
ה"ל לידע כו' כ"כ המרדכי פ"ב
בתי שמת גר בביתו ובא אחד
והחזיק בהזבזו שבאבנטו כו' ואמר
ריב"א דלא קנה מטעם הנ"ל
כיון דלא היה לו לידע יות' מאחר
הדברים עכ"ל והביאו מור"ם
בד"מ ע"ם וע"ל ר"ם רס"ם בסרי'
ודריסה מ"ם שם אימת הגיע
אל אדם קונה לו או לא : לו אם
בעדים כו' שיינו שמת בתוך זמנו
וכל"ל בסימן ק"מ וכן הוא שם
בהדיא : לז בבא ליפרע
בהדיא : לח אם לגר בגים לאוים

לם וכראשונה מת פ׳ כשמת שסמזיקו כו׳ כראשונים כבר היה מת הנר : מ וכל המחזיק כשניה קנה כפריסה כתבתי דשיינו דוקא שסמזיקו לאחר שכבר מתו שכיה מת עיין שם : ט וכראשונה לא קנה שלא מקמת שמת ואם׳כ כשמת שאין מתופתן מת נפתלקו מחזקתן נפקא מהן לנמרי ול׳ל מ׳ם כשור והמתכר כי׳ד פ׳ם ס׳מ כשמתו מת מכיו וקרע בגדיו ויסב פליו קנת שנשה ואם׳כ הונד לו שלא מת וסבק מהכילתו ואם׳כ שורו לומר לו שמת היה מת כראשונה שלא ידי קריפה וכימים שנהג בהכילתו דשהכי שתם דשא אב׳ם עשה הקריפה בשמת מימום ונהג מכילות ומי הפקיעותו מידו :

**רעו** א רומי׳ אם יש לבן זרע כו׳ לפיכן מדכתיב כפ׳ נחלות וכן אין לו ושעברת את נחלתו לבתו ולל׳ל אן בלא יו׳ד כמו מאן יכמי ודרשי׳ דמ׳ם נכתב ביו׳ד לפרש כפ׳ איין ואפם בנמצא שום בן ור׳ל שאין בנמצא אפילו יורש מיונאי אלגיו ואע׳ג דבגמרא אמרו ל׳ עיין פליו בפיי׳ן כראה דל׳ד קאמרי אלא כונתן דה׳ם נכתב אין ביו׳ד לדרשו כאלו נכת ב פליו מיי׳ן ושיינו דאיין זה הוא מל׳ איין בנמצא כמ׳ם וכל׳ל ולא כמו שנשמעתי מפרש׳ דפיי׳ן ומשם קאמר ומשום דאות יות אשה׳ע מתחלפין וזהו דוקא ונש י׳ת מהד׳לל ואם אין לו בן והקדיש לכתוב וכן אין לו ללמדיכו אתא דהאי אין לו אבן קאי ולא אאב וה׳ל כאלו כתב דלבן אין לו יורשין וז׳א דהא בתרי כתי׳ ואם אין לו בת ונתת׳ את נחלתו לאחיו ואע׳ה דרשינן נ׳כ דדוקא אם אין לבת יורש תשוש לד אוי דוקא יתנשו׳ לאחיו וכן מ׳ם כתרי ואם אין לו אחיו ונתת׳ את נחלתו לאחי אביו ואם אין לו אחיו ונתתם את נחלתו לשאר קרוב אליו דבכול׳הקדי׳ תיבת אין ואע׳ה דרשינן דוקא כשאין לאיש יורש עד פוף כל הדורות : כ תשזור היורשה לאביו של מת ואע׳ג דזה לא מצינו בהדיא בקרא מ׳מ דרשינן לה מדכתיב ונתתם את נחלתו לשאר ואביו הוא שארו יותר מאחיו וכן כולם והא דלא כתב בקרא ואם אין לו בת ונתת׳ את נחלתו לאביו משום דלא ביאה לקרא לנקוט דרך קללה דשיינו שימותו הבני׳ בחיי אביהן ואגב דהתחיל באחיה דכתיב ונתתם את נחלתו לאחיו שייך נמי ונתתם את נחלתו לאבי אביו וק׳ל :

ג ואחיו מן האב אין יורשין כו׳ זה תלוי במ׳ם לאבי זה דאין האם יורשת אותו דאם היית׳ יורשת אותו סיתה נ׳כ מורים לבנים בקבר וכל׳ל לאב עם בנין : ד אבל אם יורש את אמו כן הוא נ׳כ ל׳ הטור ומביהן נקטו ל׳ המשנה ואגב דנקט המשנה בהדיא אים את אשתו נקט נמי אים את אמו ופע׳ר : ה אין אבן יורש את אמו כו׳ למדנו זה מקרא וכתבתיו בפרישה פ׳ם : ו אלו היה עוינו מי יורש כו׳ כן הוא נמי ל׳ הטור ומביהן קצרו במוכן ור׳ל היה יורשה וכאו הנכסים לרשותו כאלו אם אלו מאולם לאבי אותם לאחיו מן האב אבשיו נ׳כ כו׳ : ז אבל עובר אינו יורש כו׳ וז׳ל בגמרא בפ׳ מי שמת (דף קח׳כ) מ׳ם דאוא מיית בריאה פ׳כ ובתבו אתום אלא ז׳ל׳ה׳ם כדאמרינן בפ׳ק דעירובין דאיידי דזוטרי׳ איותי׳ אייל ליה טיפת׳ דמלאך המות ומאתכי׳ ליה לאמ׳ים והאי דאמר בפ׳ האקשה (ומייתי לה הטור בי׳ד פי׳ י׳ג) הטוקם בהמה ומלא בה בן ט׳ חי כו׳ אייבו דוקא בשאשה אה הרגש אה אשה מתם תלה כדאמרינן בפ׳ק דעירובין והא דאמרינן בהטוטה דמתה אחו ודדר ילדתו אייבו מתם פ׳ אדם ל׳ב פ׳ מלאך המות וכיון שנאבר הולד לגאת דאז אין הולד מת כדאשאה בפ׳ק דעירובין ואת׳ל כיון דבהריגה אי נאבר לגאת היא מתה תלה היא מיית בריאה ולא הולד א׳כ אחאי נקט בן יום א׳ עובר נמי בוקל ומנאיל ו׳ל דבן יום א׳ פסיקה ליה אבל עובר לא פסיקה ליה לאחאי בוקל ומנאיל אב׳ל וכן הוא ברמב׳ם פ׳א מנחלות ולא כמ׳ם דכתב דאפי׳ אם זה העובר יצא אם׳כ לאויר העולם ומת ולא נעשה בר קיימא אב׳ל וז׳א דבין מינה אי בוקל ומנאיל אמ׳ם אתו׳ ואל׳ל שבוכתו הוא אמ׳ם ולא נעשה בר קיימא דהייבו שאפילה העובר בשאיה בן אי ולא היה ראוי לה יות אי בר קיימא דאל׳כ אאי אריא עובר אפילו בולד בחיי אמו נמי ואם

ח ובראשונה מת או מת בנו מקורם או הפילה אשתו מ וכל המחזיק בשנייה קנה מא (יא) ובראשונה לא קנה כ (שם די׳ם) : לא גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו והיו עליו חובות כל מלו׳ שנגבית מהיורשי׳ ומלקוחות נגבים גם מאלו שזכו בהם ואין גובים מהם אלא בשבועה : היו רבים שהחזיקו בהם אחרון אחרון נפסר אין לו גובין משלפניו :

יא ובראשונה קנה עיין בפרש׳ מת׳ספ׳ב המ׳ זכיים ובפ׳ם כ׳ב (דף קמ׳ב) ובפרה׳ם פרק אלמנה לכ׳ג ודו׳ק וב׳ע :

**ערו** א מחזור היוסף כו׳ עיין בשמ׳ע פ׳ק ב׳ דבריו מבומבמין : ב אאבו רומי׳ כו׳ע׳ל פי׳ רע׳ם פ׳ג : ג אין מכן כו׳ עיין בשאו׳ר׳ם כאן פ׳ב סימן קל׳ז

# הלכות נחלות

## ערו סדר נחלות כיצד הוא ובו ו׳ סעיפים :

א סדר נחלות כך מי שמת בנו יורשו לא נמצא לו בן א רואים אם יש לבן זרע בין זכר בין נקבה ער סוף כל הדורות עומד במקומו ויורש הכל - לא נמצא זרע לבן אם יש לו בת תירשנו - לא נמצא לו בת אם יש לה זרע בין זכר בין נקבה ער סוף כל הדורות יורש הכל - לא נמצא לה זרע ב (א) תחזו׳ הירושה לאביו של מת ואם אין אביו קיים תחזו׳ לזרעו שהם אחי המת אם יש לו אח יורש הכל - לא נמצא לו אח אם הניח זרע ער סוף כל הדורות עומד במקומו ליירש - לא נמצא לו לא אח ולא זרע ממנו תחזו׳ הירושה לאחות המת או לזרעה ער סוף כל הדורות - לא נמצא לו אחות ולא זרע ממנה תחזו׳ הירושה לאבי אביו של מת ואם אינו קיים חוז׳ לזרעו שהם אחי אבי המת אם יש לו אחים - או לזרעם ער סוף כל הדורות ואם אין אחים לאבי המת ולא זרע מהם חוזרת לאחות אבי המת או לזרעה ער סוף כל הדורות ואם אין אחות לאבי המת ולא זרע ממנה חוזרת לאבי אבי אביו של מת ואם אינו חי מורישו לזרעו שהם אחי אבי אביו של מת או לזרעם ער סוף כל הדורות - לא נמצאו אחי אבי אביו של מת ולא זרעם חוזרת לאחות אבי אביו של מת או לזרעה ער סוף כל הדורות - ועל זה הדרך נחלה ממשמשת למעלה ער ראובן :

ב (ג׳ רמב׳ם פ׳ה מנחלות דינים׳) מי שמת והניח בת ובת הבן אפילו היא בת בת בת הבן ער סוף כמה דורות היא קודמת ותירש הכל ואין לבת כלום והוא הדין לבת האח עם האחות ולבת בן אחי אביו עם אחות אביו וכן כל כיוצא בזה :

ג (שם דין ח׳) מי שהיו לו שני בנים ומתו שניהם בחייו והניח האחר שלשה בנים והשני לא הניח אלא בת אחר ואחר כך מת הזקן בת הבן יורשת חצי הנכסים ושלשה בני הבן האחר יורשים החצי האחר (ב) שאנו רואים כאלו הבנים קיימים ויורשים בשוה וכל אחד מוריש לבניו חלקו וע׳ר זה חולקים בני האחים ובני אחי האב ער ראש הדורות :

ד משפחת האם אינה קרויה משפחה שאין האם יורשה את בנה ולא את בתה ג ואחין מאם ולא מאב אין יורשים זה את זה אלא כל אחר משפחת אביו יורש אותו (ואפילו סתוקי סאין לו יורשים מן סאב אין משפחת אמו יורשים אומו אלא הרי הוא כגר ונכסיו הפקר) ה (ת׳ה פי׳ שכ׳ב וכפיל ל׳ ר׳ם רנ׳ו בפנפ׳) ד אבל האיש יורש את אמו וכן הבת את אמה אם אין לה בן שדינם בנכסי האם כמו בנכסי האב שניהם יורשין אותם אלא שהבן וזרעו קודמין לבת :

ה ה (ג) אין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחיו מהאב שאם מת בחייה ואחר כך מתה אין אומרים ו אלו היה עודנו חי היה יורשה עכשיו גם כן אם אין לו זרע אחיו מאביו יעמדו במקומו ליירש אותה אלא תחזור ירושתה למשפחת בית אביה כיון שאין לבנה זרע אבל אם מתה האם בחייו ואחר כך מת אפילו היה קטן בן יומו הואיל וחי אחריה אפילו שעה אחת יורשה ומנחיל הירושה ליורשיו ממשפחת אביו :

סג׳ם (סור ס׳ם) ודוקא שנולד הקטן : אבל עובר אינו יורש אמו אם מתה כשהיא מעוברת לשנשיל יורשיו מאביו :

ו כל

ג ואחיו מן האב אין יורשין כו׳ זה תלוי במ׳ם לאבי זה דאין האם יורשת אותו סיתה נ׳כ מורים לבנים בקבר וכל׳ל לאב עם בנין : ד אבל אם יורש את אמו כן הוא נ׳כ ל׳ הטור ומביהן נקטו ל׳ המשנה ואגב דנקט המשנה בהדיא אים את אשתו נקט נמי אים את אמו ופע׳ר : ה אין אבן יורש את אמו כו׳ למדנו זה מקרא וכתבתיו בפרישה פ׳ם : ו אלו היה עוינו מי יורש כו׳ כן הוא נמי ל׳ הטור ומביהן קצרו במוכן ור׳ל היה יורשה וכאו הנכסים לרשותו כאלו אם אלו מאולם לאבי אותם לאחיו מן האב אבשיו נ׳כ כו׳ : ז אבל עובר אינו יורש כו׳ וז׳ל בגמרא בפ׳ מי שמת (דף קח׳כ) מ׳ם דאוא מיית בריאה פ׳כ ובתבו אתום אלא ז׳ל׳ה׳ם כדאמרינן בפ׳ק דעירובין דאיידי דזוטרי׳ איותי׳ אייל ליה טיפת׳ דמלאך המות ומאתכי׳ ליה לאמ׳ים והאי דאמר בפ׳ האקשה (ומייתי לה הטור בי׳ד פי׳ י׳ג) הטוקם בהמה ומלא בה בן ט׳ חי כו׳ אייבו דוקא בשאשה אה הרגש אה אשה מתם תלה כדאמרינן בפ׳ק דעירובין והא דאמרינן בהטוטה דמתה אחו ודדר ילדתו אייבו מתם פ׳ אדם ל׳ב פ׳ מלאך המות וכיון שנאבר הולד לגאת דאז אין הולד מת כדאשאה בפ׳ק דעירובין ואת׳ל כיון דבהריגה אי נאבר לגאת היא מתה תלה היא מיית בריאה ולא הולד א׳כ אחאי נקט בן יום א׳ עובר נמי בוקל ומנאיל ו׳ל דבן יום א׳ פסיקה ליה אבל עובר לא פסיקה ליה לאחאי בוקל ומנאיל אב׳ל וכן הוא ברמב׳ם פ׳ה מנחלות ולא כמ׳ם דכתב דאפי׳ אם זה העובר יצא אם׳כ לאויר העולם ומת ולא נעשה בר קיימא אב׳ל וז׳א דבין מינה אי בוקל ומנאיל אמ׳ם אתו׳ ואל׳ל שבוכתו הוא אמ׳ם ולא נעשה בר קיימא דהייבו שאפילה העובר בשאיה בן אי ולא היה ראוי לה יות אי בר קיימא דאל׳כ אאי אריא עובר אפילו בולד בחיי אמו נמי ואם